

Cours de tibétain - analyse - Sangtcheu Meunlam - 6

Le 23 janvier 2025

Traduction et analyse

Strophe 7

མཚོན་པ་གང་རྣམས་སྐྱ་མེད་རྒྱ་ཆེ་བ། །
དེ་དག་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་མོས། །
བཟང་པོ་སྤྲོད་ལ་དད་པའི་སྟོབས་དག་གིས། །
རྒྱལ་བ་ཀུན་ལ་ཕྱག་འཚལ་མཚོན་པར་བགྱ། །

Avec des offrandes vastes et insurpassables,
Je vénère tous les vainqueurs.
Par le pouvoir de la foi en la conduite,
Je me prosterne et fais offrande aux vainqueurs. [7]¹

Les offrandes suprêmes, vastes et incomparables,
Je les dédie avec ferveur à tous les Victorieux.
Par la force de ma foi en la noble conduite,
Je me prosterne et fais des offrandes à tous les Bouddhas. [7]²

[མཚོན་པ་] [གང་རྣམས་] [སྐྱ་མེད་] [རྒྱ་ཆེ་བ།] །
[དེ་དག་] [རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་+ལ་+ཡང་] [མོས།] །
[བཟང་པོ་སྤྲོད་+ལ་] [དད་པ་+འི་+སྟོབས་དག་+གིས།] །
[རྒྱལ་བ་ཀུན་+ལ་] [ཕྱག་འཚལ་མཚོན་པར་བགྱ།] །

¹ Traduction Elisabeth English

² Traduction jm

Vocabulaire

མཚོད་པ་	Offrande
གང་རྣམས་	Tous
སྒྲ་མེད་	Incomparable
རྒྱ་ཆེ་བ་	Immense
དེ་དག་	Ceux-là
རྒྱལ་བ་	Bouddha
ཐམས་ཅད་	Tous
ལ་	À (particule)
ཡང་མོས་	Profonde dévotion
བཟང་པོ་	Vertueux
སྤྱོད་	Comportement
ལ་	À (particule)
དད་པ་	Foi
སྟོབས་	Force
དག་	Pure
རྒྱལ་བ་	Bouddha
ཀུན་	Tous
ལ་	À (particule)
ཕུག་འཚལ་	Prostration
མཚོད་པ་	Offrande
བགྱི་	Faire

Analyse grammaticale

Tibétain	Analyse grammaticale détaillée	Traduction
མཚོན་པ་གང་རྣམས་སྐྱ་མེད་ རྒྱ་ཆེ་བ།	མཚོན་པ་ (nom commun: "offrande") གང་རྣམས་ (pronom relatif au pluriel: "tous ceux qui, lesquels") སྐྱ་མེད་ (adjectif composé: སྐྱ་ "supérieur" + མེད་ "sans" = "insurpassable") རྒྱ་ཆེ་བ་ (adjectif composé: རྒྱ་ "étendue" + ཆེ་བ་ "grand" = "vaste")	Toutes ces offrandes insurpassables et vastes
དེ་དག་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ ལ་ཡང་མོས།	དེ་དག་ (pronom démonstratif pluriel: "ces, ceux-là") རྒྱལ་བ་ (nom commun: "victorieux, bouddha") ཐམས་ཅད་ (adjectif totalisant: "tous sans exception") ལ་ (particule du datif: "à, vers") ཡང་ (particule d'emphase: "aussi, même") མོས་ (verbe présent: "dédier avec dévotion")	Je les dédie avec dévotion à tous les Victorieux.
<p>Explication détaillée de མོས་ , extraite de Tony Duff (Illuminator) :</p> <p>I. v.i. མོས་པ་/ མོས་པ་/ མོས་པ་//. 1) Signifie pour l'esprit d'avoir décidé que quelque chose est approprié / digne de confiance / bon et donc de se tourner vers cela, de s'intéresser à cela, de s'orienter vers cela. D'où, lit. "être orienté vers", "tendre vers", "être enclin à", "s'intéresser à". Par exemple, [HUC] ཡང་དག་པར་སྐྱབ་པ་ཀུན་ཏུ་སྲུང་བ་དང་། འོག་པར་སྐྱབ་པ་ལ་ཡིད་མི་མོས་པ་ "Je protégerai totalement le véritable accomplissement et ne m'intéresserai pas au mauvais accomplissement". Il est similaire à འདུན་པ་, bien que ce dernier ait davantage le sens d'un effort réel, alors que celui-ci a simplement le sens d'aimer, d'apprécier. Il a un large éventail d'utilisations et, selon le contexte, signifie "avoir un penchant pour", "aimer", "préférer", "apprécier", et même "être dévoué à", "avoir de la conviction". Par exemple, [TC] བདེན་དོན་ལ་མོས་པ་ "appréciant / enclin ou orienté vers / intéressé par la vérité (un contexte plus large est nécessaire pour connaître le sens exact)" ; གསར་བཞེད་དཔའ་བོའི་སྲོད་བཟང་ལ་མོས་པ་ "apprécier le bon comportement des héros de la révolution [communiste]" ; ཚོག་བཟང་ལ་མོས་པ་ "préférer les belles paroles".</p> <p>2) "Penser" que quelque chose est ainsi, orienter son esprit vers une certaine façon de penser. Souvent utilisé dans les liturgies bouddhistes où une certaine façon de penser, comme la visualisation, est nécessaire. Par exemple, ཚོགས་ཞིང་རྣམས་རང་ལ་བེམ་པར་མོས། "Pensez que les parties du champ d'accumulation se dissolvent en moi". Par exemple, dans la partie d'une liturgie consacrée à la dédicace, la dédicace sera donnée et le texte dira མོས།, ce qui signifie "dirigez votre esprit vers cette dédicace". Notez que ce sens de "tourner l'esprit vers cette chose spécifique" est parfois traduit par la fonction elle-même. Par exemple, certains dictionnaires disent que cela signifie "visualiser" ou "dédier", mais ce n'est pas le sens de ce terme ; il signifie tourner l'esprit vers la visualisation, la dédicace, etc.</p>		
བཟང་པོ་སྲོད་ལ་དད་པའི་ སྒྲོབས་དག་གིས།	བཟང་པོ་ (adjectif: "noble, excellent") སྲོད་ (nom verbal: "conduite, pratique") ལ་ (particule du locatif: "en, dans") དད་པའི་ (nom verbal + particule du génitif: "foi, dévotion" + "de") སྒྲོབས་ (nom commun: "force, puissance") དག་ (marque du pluriel) གིས་ (particule instrumentale: "par, au moyen de")	Par la force de ma foi en la noble conduite,

<p>ཀླུ་བ་ཀུན་ལ་ཕྱག་འཚུངས་ མཚོན་པར་བཞི། །</p>	<p>ཀླུ་བ་ (nom commun: "victorieux, bouddha") ཀུན་ (adjectif totalisant: "tous") ལ་ (particule du datif: "à, vers") ཕྱག་འཚུངས་ (verbe honorifique: "se prosterner") མཚོན་པར་ (nom verbal + particule terminative: "faire des offrandes") བཞི་ (verbe honorifique auxiliaire au présent: "faire")</p>	<p>Je me prosterne et fais des offrandes à tous les Victorieux.</p>
--	--	---

Commentaire

Par Trakpa Gyaltzen³, suite. Nous sommes toujours dans la branche de l'hommage. Voici le plan du commentaire, à ce stade :

II. Le thème de la partie principale, [où l'aspiration est] vertueuse au milieu

A. La cause de l'accomplissement de la prière d'aspiration, sept parties :

1. La branche de l'hommage གང་འཚལ་བའི་ཡན་ལག

- a) Une brève explication མདོར་བསྟུས་པ་ནི།

Une description concise de cette branche.

- b) L'explication détaillée (3 parties)

- (1) Hommage physique
- (2) Hommage mental
- (3) Hommage verbal

2. La branche des offrandes

- a. Les offrandes surpassables
- b. Les offrandes insurpassables

b. Les offres insurpassables

གཉིས་པ་སྐྱ་ན་མེད་པའི་མཚོན་པ་ནི།

མཚོན་པ་གང་རྣམས་སྐྱ་ན་མེད་རྒྱ་ཆེ་བ། །དེ་དག་རྒྱལ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་མོས། །

བཟང་པོ་སྨོན་ལ་དད་པའི་སྟོབས་དག་གིས། །རྒྱལ་བ་ཀུན་ལ་བྱུག་འཚལ་མཚོན་པར་བགྱི། །

Avec des offrandes vastes et insurpassables,
Je vénère tous les vainqueurs.
Par le pouvoir de la foi en la conduite,
Je me prosterne et fais offrande aux vainqueurs. [7]

དེའང་། རྩུ་འབྲུལ་དང་ཉིང་ངེ་འཛིན་གྱི་མཐུ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱིས་མཚོན་པ་གང་
བགྱིས་པ་རྣམས་ནི་སྐྱ་ན་མེད་པ་སྟེ། འཛིན་ཉེན་ན་མེད་པའི་ཡོ་བྱད་གྱི་ཁྱད་པར་བཟང་དགུ་དུ་མ་སྦྱལ་ཞིང་། དེ་
ཡང་བུམ་པ་བཟང་པོ་དང་། དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་དང་། ཡིད་བཞིན་གྱི་ཚོར་བུ་སོགས་ལས་བསམ་པ་ཅོམ་གྱིས་
གང་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཡོ་བྱད་མཐའ་ཡས་པ་དང་།

³ Drakpa Gyaltzen, élève du Seigneur du Refuge, Jamyang Kyentse Wangpo.

Les offrandes [faites par] les bodhisattvas, qui ont de grands pouvoirs de miracles et de samādhi, sont aussi insurpassables qu'excellentes, et sont des choses émanées spéciales que l'on ne trouve pas dans le monde. [Il s'agit de toutes les offrandes communes infinies qui naissent de la simple pensée : vases excellents, arbres qui exaucent les souhaits, bijoux qui exaucent les souhaits,

དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་སྐྱོད་བསྐྱུགས་པའི་དབྱུངས་མཐའ་ཡས་པ་འབྱུང་ནས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་ཐམས་ཅད་རྒྱས་
 བར་འགོང་བས་ན་རྒྱ་ཆེ་བ་སྟེ་བདག་ཉིད་ཀྱི་སེམས་ཀྱིས་ཅི་རུས་ཀྱི་མཚོད་པའི་ཡོ་བྱད་རྣམས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་
 ཀྱི་ཞིང་མང་པོ་རྒྱས་པར་བཀའ་སྟེ་མཚོད་པ་བྱ་བར་བསམ་མོ།

les sons infinis du dharma sacré et les sons mélodieux des louanges. [Ces offrandes sont vastes et remplissent largement tous les royaumes des bouddhas. J'imagine que les nombreux royaumes des bouddhas sont emplis de toutes les choses qui peuvent être offertes avec mon esprit, et j'offre [toutes ces choses].

།མདོ་ལས། ཚངས་པ་གསུམ་པོ་འདི་དག་ནི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལ་མཚོད་པ་དང་རིམ་གྱོ་སྐྱ་ན་མེད་པའོ། །
 མཚོད་པའི་ལས་སྐྱ་ན་མེད་པས་བསོད་ནམས་ཚད་མེད་པ་འབྱུང་ངོ། །གསུམ་གང་ཞེ་ན། སྐྱ་ན་མེད་པ་ཡང་དག་
 བར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཚུབ་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཚོས་འཛིན་པ་དང་། རི་ལྟར་
 རོས་པའི་ཚོས་རྣམས་དེ་བཞིན་ཏུ་སྐྱབ་པའོ། །

Il est dit dans les sūtras :

Les trois puretés sont l'offrande et le service insurpassables aux tathāgatas. L'activité insurpassable de l'offrande apporte des mérites incommensurables. En quoi consistent ces trois puretés ? Générer une bodhicitta parfaite et complète insurpassable, retenir le dharma des tathāgatas et pratiquer le dharma tel qu'il a été entendu.

ཞེས་སྐྱ་ན་མེད་པའི་མཚོད་པ་གསུམ་བཤད་དོ། །དེ་ལྟར་ཕྱག་མཚོད་ཀྱི་རིམ་པ་དེ་དག་གོང་དུ་སློམ་པའི་རྒྱས་
 བ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡང་ལྷག་པར་མོས་པའི་དད་པ་དང་། བཟང་པོ་སྦྱོད་པ་ལ་བན་ཡོན་མཐའ་ཡས་ཡོད་པར་ཡིད་
 ཆེས་པའི་དང་བའི་སྟོབས་དག་གིས་ཀུན་ནས་བསྐྱངས་ཏེ། ཡུལ་རྒྱལ་བ་སྲས་བཅས་ཀུན་ལ་ཚུལ་དེས་ཕྱག་
 འཚལ་ཞིང་མཚོད་པར་བསྐྱེད། །

Ceci est une explication des trois offrandes insurpassables. Avec foi, je vénère comme supérieurs tous les vainqueurs mentionnés ci-dessus dans les sections des hommages et offrandes. Animé par la force de la foi, qui croit que l'excellente conduite possède des bienfaits infinis, je me prosterne et j'offre aux objets, les vainqueurs et leurs filles.